

ВІДГУК

офіційного опонента, д. мед. н., професора, член-кореспондента НАМН України Веселовської Зої Федорівни на дисертаційну роботу Мартинюк Дар'ї Ігорівни «Клініко-патогенетичне обґрунтування методів лікування передньої ішемічної оптичної нейропатії», що представлена до спеціалізованої вченої ради Д 26.613.05 при Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика МОЗ України на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.18 – офтальмологія

1.Актуальність теми. Ішемічна оптична нейропатія (ІОН) є однією з основних причин порушення зору і сліпоти у людей середнього та літнього віку. Передня ішемічна оптична нейропатія (ПІОН) є за даними різних авторів результатом порушення кровообігу на різних рівнях мікросудинної системи ока на фоні певних відхилень у системному кровообігу. В останні роки світова та вітчизняна література свідчить про значний інтерес до ролі циркадних змін кардіоваскулярної системи, очного тиску та очного перфузійного тиску у патогенезі судинних захворювань зорового нерву, а саме глаукомної оптичної нейропатії. Посилаючись на відсутність чітких, доказових даних ролі циркадних змін кардіоваскулярної системи, очного тиску та очного перфузійного тиску у вивченні проблеми ПІОН та появу нових поглядів на проблему нейротоксичності та нейропротекції, які певною мірою не враховані в сучасних схемах лікування цієї патології тему дисертаційного дослідження Мартинюк Дар'ї Ігорівни «Клініко-патогенетичне обґрунтування методів лікування передньої ішемічної оптичної нейропатії» можна вважати цілком актуальною та обґрунтованою для досліджень цього напрямку.

2. Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами. Дисертаційна робота виконана у рамках науково-дослідної роботи кафедри офтальмології Харківського національного медичного

університету «Клініко-патогенетичне лікування оптичних нейропатій різноманітного генезу», (№ державної реєстрації 0114U003385, 2014-2016 рр.) у якій автор є співвиконавцем.

3. Наукова новизна отриманих результатів. Розширені наукові знання про особливості добових коливань Сер. АТ у хворих на ПОН. Встановлено, що динаміка Сер. АТ в усіх групах спостереження достовірно не відрізнялась від групи контролю ($p > 0,05$). Мінімальні значення Сер. АТ були зареєстровані в одному часовому проміжку, з 22:00 по 02:00 год. У групі з нормотонією, показники Сер. АТ були нижчі, а у групі з артеріальною гіпертензією та гіпотонією - вищі ніж в групі контролю.

Доповнено наукові дані про особливості добових коливань ВОТ у хворих на ПОН в залежності від рівня АТ. Встановлено, що динаміка середніх показників ВОТ в усіх групах спостереження була достовірно вища на ураженому оці.

Доповнено наукові дані про стан показників ПТ та їх коливання в залежності від рівня АТ у хворих на ПОН. Встановлено, що у групі з нормотонією показники на ураженому оці були нижчі ніж на парному оці з 21:00 по 06:30 год. В критичному часовому проміжку з 20:00 по 23:30 відсоток зниження на ураженому оці був більш значущим ніж на парному оці. У хворих на ГХ та гіпотонію також спостерігали аналогічне співвідношення показників ПТ на ураженому та парному очах.

Доповнено наукові дані про доцільність корекції ПТ та запропонована комплексна схема підтримки хворих на ПОН. Доведено ефективність (бримонідину тартрат 0.15%) для зниження ВОТ та для корекції ПТ у нічні години, що сприяє суттєвому підвищенню ПТ в критичний для ока нічний проміжок часу (з 20:00 по 6:30 год.).

Розширені наукові дані щодо морфометричних та функціональних показників зорового нерва у хворих на ПОН в залежності від рівня ПТ.

Встановлено, що застосування комплексної схеми лікування хворих на ПОН призводить до збільшення ГЗ; зниження показників ПЧС, ТШНВ ДЗН та ТШНВ МД.

4. Теоретичне значення роботи. Теоретичне значення результатів дослідження полягає у встановленні взаємозв'язку добових коливань артеріального тиску, добових коливань внутрішньо очного тиску та показників перфузійного тиску, що стало основою для розробки методу діагностики та комплексної схеми лікування передньої ішемічної оптичної нейропатії, в результаті яких можливо досягнути стійкого терапевтичного ефекту.

5. Практичне значення отриманих результатів. Рекомендовано проведення добового моніторингу АТ (ДМАТ), а також ВОТ та ПТ на ураженому та здоровому оці з метою виявлення додаткових факторів ризику розвитку та перебігу ПОН та застосування необхідних за пропозицією корекцій даних показників.

Для підвищення ефективності лікування хворих на ПОН, нормалізації показників ПТ запропоновано застосування препаратів прямої нейропротекції: блокаторів кальцієвих каналів – нимодипіну (винятком призначення були хворі з фізіологічною гіпотонією); антагоніста NMDA-рецепторів, – цитиколіну; та поліпептиду – кортиксину.

6. Особистий внесок здобувача. Тема, мета, завдання дослідження, методологічна побудова дисертації визначені науковим керівником, д.мед.н., проф. Бездітком П.А. Автор самостійно провела аналіз літератури, обґрунтувала методи дослідження, виконала клініко-діагностичні обстеження 58 хворих на передню ішемічну оптичну нейропатію і 60 осіб без офтальмологічної судинної патології групи контролю, в процесі діагностики та лікування узагальнила й сформулювала висновки і практичні рекомендації.

Особисто проведено аналіз та узагальнення медичної документації на основі розробленої комп'ютерної бази даних із статистичною обробкою,

підготовлено наукові публікації та доповіді на конференціях у якості співавтора. Висновки, наукова новизна та практичне значення сформульовані разом з науковим керівником. Певні дослідження виконувалися у Полтавській обласній клінічній лікарні ім. М.В. Скліфосовського, відділенні функціональної діагностики з консультативною допомогою д.мед.н., професора Скрипника І.М.

7. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки, рекомендації, що сформульовані у дисертації, базуються на достатньому за кількістю та рівнем обстеження фактичному матеріалі спостереження за 118 хворими. Робота виконана на сучасному методичному рівні з використанням сучасних офтальмологічних методів при клінічних дослідженнях. Статистичний аналіз результатів досліджень проведений за допомогою стандартних програм статистичного аналізу. Достовірність отриманих результатів не викликає сумніву.

8. Оцінка змісту дисертації, її завершеність. Зауваження по оформленню і запитання. Дисертація викладена українською мовою на 148 сторінках друкованого тексту, проілюстрована 27 таблицями та 34 рисунками. Робота містить анотацію, список публікацій, вступ, огляд літератури, розділ матеріалів і методів дослідження, два розділи власних досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, висновки, список використаних джерел і 3 додатки. Список літератури складається із 381 джерел, із них – 255 іноземних авторів.

У вступі обґрунтовано актуальність роботи, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт та предмет дослідження, представлено наукову новизну, практичне значення, окреслено особистий внесок автора, висвітлено апробацію результатів дисертації та публікації в наукових виданнях.

Перший розділ, (20 стор.) містить ґрунтовний аналіз даних вітчизняної та зарубіжної літератури щодо проблеми ішемічних захворювань зорового нерва.

Зауважень до розділу немає.

Другий розділ «Матеріали і методи обстеження» (21 стор.) представляє опис груп дослідження, методів загально-клінічного та офтальмологічного дослідження, методів добового моніторингу артеріального тиску, внутрішньоочного тиску та обчислення очного перфузійного тиску, методів статистичного аналізу. Розділ відповідає сучасному науково-методичному рівню та заслуговує позитивної оцінки.

В третьому розділі «Результати дослідження гемодинамічних змін АТ, ВОТ і перфузійного тиску у хворих на ПОН» (24 стор.) представлені результати добового моніторингу АТ, ВОТ та ПТ у хворих на ПОН та у групі контролю в залежності від показників АТ, що дозволили патогенетично обґрунтувати запропоновані схеми лікування. Розділ викладено логічно, ілюстровано зрозумілим порівняльним табличним матеріалом та рисунками. Зауважень до розділу немає.

У четвертому розділі «Ефективність розробленої комплексної схеми лікування ПОН» (26 стор.), представлені результати лікування хворих основної групи за розробленою схемою та групи контролю за стандартною схемою лікування. Автором надано аналіз стану отриманих даних з необхідним демонстраційним матеріалом. Оцінка позитивна.

У п'ятому розділі «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» (14 стор.) проведено підсумок роботи, співставлення результатів власних досліджень із даними сучасної літератури. Нажаль розділ залишається дуже стислим та автором не враховані дані досліджень циркадних ритмів ВОТ та очного перфузійного тиску у глаукомних пацієнтів для обговорення.

Висновки логічно витікають зі змісту дисертації, достатньо обґрунтовані та аргументовані, підтверджуються статистичним аналізом, підкреслюють теоретичну та практичну цінність дослідження..

В роботі присутні певні технічні помилки та деякі зауваження до табличного матеріалу, які в цілому не впливають на якість представленого до захисту дисертаційного матеріалу.

Запитання.

Що ви вважаєте спільним у патогенезі та медикаментозному утриманні пацієнтів з ШОН та ПВКГ стосовно циркадних змін АД, ВОТ та ОПТ.

9 .Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях і авторефераті. Основні положення дисертації викладені в 17 наукових працях, з них 6 статей у фахових виданнях (3 – у спеціалізованих фахових журналах, відповідно до Переліку наукових видань України, 3 – в міжнародних виданнях, що входять до бази Scopus), 11 – тези науково-практичних конференцій із'їздів.

Публікації повністю відображають зміст дисертації та результати дослідження і відповідають вимогам МОН України. У дисертаційній роботі не відмічено ознак академічного плагіату.

Зміст автореферату і основних положень дисертації ідентичні. Зауважень до автореферату немає.

10. Рекомендації, щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці. Матеріали дисертаційної роботи можуть бути використані в офтальмологічних відділеннях медичних установ України для підвищення ефективності лікування хворих на передню ішемічну оптичну нейропатію. Теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи можуть бути застосовані в роботі офтальмологічних центрів, очних відділень обласних та міських лікарень. Отримані наукові дані можуть бути включені до програм підвищення кваліфікації лікарів-офтальмологів.

11. Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Мартинюк Дар'ї Ігорівни «Клініко-патогенетичне обґрунтування методів лікування передньої ішемічної

оптичної нейропатії» представлена на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.18 – офтальмологія, є закінченою науково-дослідною роботою, яка містить нові наукові дані. За актуальністю, обсягом, теоретичною і практичною цінністю, науковій новизні отриманих даних, апробацією отриманих даних та за відсутністю плагіату - дисертаційна робота Мартинюк Д.І., що виконана під керівництвом д. мед. н., професора Бездітка П. А. в Харківському національному медичному університеті відповідає вимогам, які пред'являються до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук, згідно п.п. 9 та 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а її автор Мартинюк Дар'я Ігорівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.18 – офтальмологія.

Офіційний опонент:

Доктор медичних наук, професор,
член-кореспондент НАМН України,
завідувач кафедри хірургічних хвороб № 2
ПВНЗ «Київський медичний університет»

З.Ф. Веселовська

*Учений секретар
Київського національного університету*

Т.В. Горюховська

*Директор кафедри
Хірургічних хвороб*

Д.Брайдич

*Відділ кадрів
Д 26.613.05. В. 09. 2018*

членів вченої ради

Учений секретар вченої ради Н.М.М. доякт Нілаві (Н.С.Лаврин)